

ALS SPELLING
EEN KWELLING IS

boek 2

SPELLEN MET SUCCES

Anny Cooreman
Marleen Bringmans
Eureka Expert

acco

Als spelling een kwelling is

Boek 2: spellen met succes

Anny Cooreman & Marleen Bringmans
Eureka Expert

Eerste druk: 2014

Gepubliceerd door

Uitgeverij Acco, Blijde Inkomststraat 22, 3000 Leuven, België
E-mail: uitgeverij@acco.be - Website: www.uitgeverijacco.be

Voor Nederland:

Acco Nederland, Westvlietweg 67 F, 2495 AA Den Haag, Nederland
E-mail: info@uitgeverijacco.nl - Website: www.uitgeverijacco.nl

Omslagontwerp: Elke Broothaers

© 2014 by Acco (Academische Coöperatieve Vennootschap cvba), Leuven (België)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by mimeograph, film or any other means without permission in writing from the publisher.

INHOUD

Inleiding	7
Deel 1 BASISVAARDIGHEDEN SPELLING	9
Les 1 Stap voor stap op weg naar minder spellingfouten	11
1.1 Juist spellen is ...	11
1.2 Stappenplan goed spellen	13
1.3 Hardnekkige spellingproblemen	18
Les 2 Spellingfiches volgens niveaus	21
Les 3 Spelling oefenen met blokken – basisvaardigheden	37
3.1 Inleiding	37
3.2 Oefenen met blokken in vier stappen	38
3.3 Klinkers en medeklinkers	42
Les 4 Verdubbelen of vereenkelen?	52
4.1 ‘dokola’regel	52
4.2 ‘dokola’schema	62
4.3 De ‘dokola’regel aanleren met de blokkenmethode	64
Les 5 Spelling controleren met hole@dokola.dt	68
Deel 2 BASISKENNIS KLANKEN EN LETTERS	Zie boek 1
Deel 3 EERSTE SPELLINGREGELS HOLE@DOKOLA.DT	Zie boek 1
Deel 4 WEETWOORDEN ONDERBOUW BASISONDERWIJS	Zie boek 1
Deel 5 REGELWOORDEN UITBREIDING	73
Les 15 Splitsen in lettergrepen en klankgroepen	77
15.1 Luisteren en leggen per lettergreep of klankgroep met blokken	77
15.2 Stapsgewijs splitsen in lettergrepen	78
15.3 Stappenplan splitsen in lettergrepen	83
15.4 Vreemde woorden, moeilijke gevallen en weetjes	85
Les 16 Enkele of dubbele medeklinker? Enkele of dubbele klinker?	87
16.1 Dubbele medeklinker in samenstellingen	87
16.2 Dubbele medeklinker in afleidingen	89
16.3 Dubbele medeklinker voor doffe klinkers: ‘dokola’regel	90
16.4 Moeilijke en bijzondere gevallen	90
16.5 Dubbele medeklinker: alfabetische lijst	91
Les 17 Afleidingen op -ig, -lijk, -heid, -teit en -tijd en -isch	96
17.1 Afleidingen met een doffe klank in het achtervoegsel	96
17.2 Andere afleidingen	98

Les 18	Verkleinwoorden	100
	18.1 Hoe vormen we verkleinwoorden?	100
	18.2 Verdubbeling bij verkleinwoorden met een korte klank	101
	18.3 Verkleinwoorden van meerlettergrepige woorden op ‘-ing’	102
	18.4 De lange klinker dubbel voor ‘tje’	102
	18.5 Bij woorden op ‘y’ schrijf je ‘ voor ‘tje’	103
	18.6 Extra: woorden uit het Frans	103
Les 19	Meervoud op -en of -s	104
	19.1 Meervoud op ‘-en’ of ‘-s’	104
	19.2 Basisregel of ‘dokola’regel bij meervoud op -en	105
	19.3 Meervoud op -en bij woorden op ‘-f’ en ‘-s’	108
	19.4 Meervoud op -eeën, -ieën, -iën en -ien	110
	19.5 Verdubbelen of niet: regels voor gevorderden	112
	19.6 Meervoud op s en ‘s	114
	19.7 Speciale meervouden die je moet leren	115
	19.8 Twee meervouden en twee betekenissen	118
Les 20	Trappen van vergelijking	120
Les 21	Wel of geen -n op het einde van het woord?	122
Deel 6	WERKWOORDEN	125
Les 22	De tijden	128
Les 23	Stappenplan zwakke werkwoorden	131
	23.1 Schrijf ik ‘-d’ of ‘-t’ of ‘-dt’, ‘-dde(n)’ of ‘-de(n)’ of ‘-tte(n)’ of ‘-te(n)’?	131
	23.2 Woordschema	134
	23.3 Woordschema met voorbeelden	135
Les 24	Belangrijke begrippen bij werkwoorden	138
	24.1 Het werkwoord	138
	24.2 Persoonsvorm, onderwerp, zinskern	141
	24.3 Infinitief, stam en uitgang	143
	24.4 Zwakke werkwoorden, gemengde werkwoorden, sterke werkwoorden	145
Les 25	De tegenwoordige tijd	147
	25.1 Verschillende modellen	147
	25.2 Algemene oplossingsweg en dt-probleem	148
Les 26	Onvoltooid verleden tijd= o.v.t.	150
	26.1 Sterke en zwakke werkwoorden	150
	26.2 Algemene oplossingsweg en -dd-probleem of -tt-probleem	151
Les 27	Het voltooid deelwoord	153
	27.1 Het vd. herkennen	153
	27.2 Spelling van het vd. dat eindigt op -d of -t	154
	27.3 Wanneer gebruik je het voltooid deelwoord?	156
	27.4 Voltooid deelwoord met extra spellingprobleem	157
Les 28	’t Kofschip	158

Les 29	Moelijke gevallen	160
	29.1 Tegenwoordige tijd of voltooid deelwoord	160
	29.2 Persoonsvorm in tegenwoordige tijd met één 't' of 'd' of verleden tijd met dubbele 'tt' of 'dd'	162
	29.3 Persoonsvorm verleden tijd of vd. bijvoeglijk gebruikt?	165
	29.4 Op elkaar lijkende werkwoorden met en zonder -d of -t	166
	29.5 Werkwoordproblemen herkennen	168
Deel 7	WEETWOORDEN EN HOMOFONEN	177
Les 30	AU of OU	181
	30.1 Kennis uit de onderbouw in boek 1	181
	30.2 Weetwoorden met 'au' leren onthouden	184
	30.3 Vreemde woorden met 'au' en 'ou'	187
	30.4 Homofonen met 'au' en 'ou'	188
	30.5 Woorden met 'au': alfabetische lijst	189
Les 31	EI of IJ	190
	31.1 Kennis uit de onderbouw uit boek 1	190
	31.2 Uitbreiding kennis basisonderwijs	193
	31.3 Uitbreiding kennis woorden voor gevorderden	207
	31.4 Werkwoorden met 'ei' en 'ij'	210
	31.5 Homofonen met 'ei' en 'ij'	213
	31.6 Woorden met 'ei': alfabetische lijst	219
Les 32	G of CH	221
	32.1 Woorden met 'sch-' en 'schr-'	221
	32.2 Woorden met 'g' en 'ch' achteraan	222
	32.3 Het achtervoegsel 'ig'	223
	32.4 Woorden met '-cht' en '-gt'	224
	32.5 Woorden met 'g' of 'ch' in het midden van het woord	226
	32.6 Vreemde woorden met 'ch' vooraan of in het midden van het woord	227
Les 33	D of T en B of P	228
	33.1 Basisregel	228
	33.2 Samenstellingen en afleidingen met '-d'	231
	33.3 Homofonen met '-d' of '-t'	233
Les 34	VR of WR	238
Deel 8	ONTHOUDWOORDEN: IK HOOR ... IK SCHRIJF ...	241
Les 35	Hoe kan je onthoudwoorden leren en onthouden?	252
Les 36	Ik hoor [...] en ik schrijf 'c'	256
	36.1 Ik hoor [kt] en ik schrijf 'act', 'ect', 'ict', 'oct', 'uct', 'kt'	256
	36.2 Ce, ci, cij, versta je mij? Ca, co, cu, weet je 't nu?	257
	36.3 Ik hoor [ks] en ksie] en schrijf 'cc', 'ctie' en 'xc'	259
	36.4 Ik hoor [sk] en [s] en schrijf 'sc'	260
	36.5 Frequente woorden die beginnen met 'c': alfabetische lijst	261

Les 37	Ik hoor ... en ik schrijf 'qu' of 'x' of 'y'	262
	37.1 Ik hoor [k] en [kw] en ik schrijf 'qu'	262
	37.2 Ik hoor [ks] en ik schrijf 'x', 'xc'	263
	37.3 Ik schrijf 'y'	264
Les 38	Ik hoor [ie] en ik schrijf 'i' en 'tie'	265
	38.1 Ik schrijf i in vreemde woorden	265
	38.2 Ik hoor [ies] of [iest] en schrijf 'is', 'ice', 'ist' en 'isch'	266
	38.3 Ik hoor [sie] en schrijf 'tie'	267
	38.4 Afleidingen	268
Les 39	Ik hoor [j]	269
Les 40	Ik hoor [s] en [z]	270
	40.1 s en z in vreemde woorden	270
	40.2 s en z in werkwoorden	271
	40.3 sz in samengestelde woorden	272
Les 41	Vreemde tekens, klanken en letters die je niet hoort	273
	41.1 Ik schrijf 'é' en 'è'	273
	41.2 Ik hoor [ge] of [sj]	274
	41.3 Ik schrijf klinkergroepen in Franse en Engelse woorden	275
	41.4 Ik schrijf een extra 'h'	276
Deel 9	HOOFDLETTERS, TUSSENLETTERS, WOORDTEKENS EN LEESTEKENS	277
Les 42	Wel of geen hoofdletter?	280
	42.1 Begin van een zin of aanhaling	280
	42.2 Woorden in een zin	281
Les 43	Tussenklank in samenstellingen	285
	43.1 Tussenklank -en-	285
	43.2 Tussenletter -s-	288
Les 44	Het weglatingsteken	289
Les 45	Het koppelteken en aan elkaar of niet?	291
	45.1 Samenstellingen algemene regel	291
	45.2 Het koppelteken vervangt een gemeenschappelijk woorddeel	292
	45.3 Samenstellingen met cijfers	293
	45.4 Samenstellingen met voorvoegsels, achtervoegsels en woorddelen	294
	45.5 Samenstellingen met er, daar, hier, waar	296
	45.6 Andere samenstellingen	297
	45.7 Samenstellingen met een andere betekenis	298
Les 46	Het deelteken	299
	46.1 Waarvoor dient het deelteken?	299
	46.2 Het deelteken bij meervouden op -ën	300
	46.3 Het deelteken bij afleidingen	302

Les 47	Het afkortingsteken of de punt	303
	47.1 Afkortingen	303
	47.2 Letterwoorden en initiaalwoorden	304
	47.3 Symbolen	305
Les 48	Klemtoonteken	306
Les 49	Leestekens	307
	49.1 De punt	307
	49.2 Het vraagteken	308
	49.3 Het uitroepteken	309
	49.4 De komma	310
	49.5 De puntkomma	312
	49.6 De dubbele punt	313
	49.7 Aanhalingstekens	314
	Wegwijzer (handleiding)	317
	1 De nieuwe 'Als Spelling een Kwelling is'	317
	2 Algemene wegwijzer	317
	3 Wegwijzer voor de leerkracht of zorgbegeleider	320
	4 Wegwijzer voor de leerling-speller om zelf aan spelling te werken	322
	5 Wegwijzer voor ouders	323
	6 Wegwijzer voor de professionele spellingcoach	324
	7 Leerlingen-spellers met ernstige spellingstoornis remediëren	326
	8 Veelgebruikte begrippen: alfabetische lijst	328
	9 Overzicht van de stappenplannen en lijsten met frequente woorden per soort	331
	Literatuur	332

Inleiding

Als Spelling een Kwelling is helpt je op weg met spelling. Het boek bestaat uit twee delen.

De coach en de speller

Boek 1 richt zich vooral tot de coach van leerlingen met spellingproblemen en oudere spellers met ernstige problemen in de basis-spelling. Zowel een leerkracht, een logopedist als een ouder kan als coach optreden.

Boek 2 richt zich tegelijk tot de coach als tot de persoon die zijn of haar spelling wil verbeteren. Leerlingen vanaf 10 jaar kunnen zelf met Boek 2 leren werken. De coach heeft wel nog een belangrijke rol bij het aanleren en inoefenen van de regels. Bij spellers vanaf 12 jaar zal de coach stilaan meer initiatief overlaten aan de speller zelf. Bij het aanleren en inoefenen, speelt de coach een belangrijke rol om samen de regels te leren begrijpen en toe te passen. Het is echter even belangrijk om zwakke spellers de regels te leren opzoeken en zelfstandig te begrijpen.

Vind je weg in boek 1

Deel 1 oefent de basisvaardigheden die je nodig hebt om je spelling te verbeteren. In les 1 en 2 vind je een algemene inleiding en een overzicht van de onderwerpen van boek 1 en 2.

In les 3 leer je de blokkenmethode aan. Dit is een basismethode om via luisteren en kijken te komen tot spellingregels. De spellers vinden deze methode leuk en motiverend. Ook volwassenen leren deze methode snel aan en maken dan snelle vorderingen met spelling.

Deel 2 legt de onderbouw voor klanken en letters.

In les 4 leer je de klinkers herkennen en benoemen. Op deze basiskennis steunen heel wat spellingregels.

In les 5 komen verwarrende letters aan bod. Niet iedereen heeft deze les nodig.

In les 6 splitsen we in woordgroepen en lettergrepen. Deze les helpt vooral bij het spellen van lange woorden. Jonge spellers mogen deze les overslaan.

Deel 3 van les 7 tot 11 behandelt de open en gesloten lettergreep op basis van de blokkenmethode en de 'dokola'-regel. Je vindt aanvullend nog enkele spellingregels die horen bij de basisspelling tot eind derde leerjaar of groep 7.

In deel 4 vind je een beperkte lijst weetwoorden. In boek 2 vind je meer uitgebreide lijsten voor woorden met 'au' of 'ou', 'ei' of 'ij', 'g' of 'ch', ...

Verder met boek 2

In boek 2 herneem je een aantal onderdelen uit boek 1. Het is de basiskennis die je nodig hebt om je spelling te verbeteren. Je krijgt ook extra tips om te leren compenseren (jezelf helpen als je een zwakke speller blijft). In deel 6 vind je aanvullende regels over open en gesloten lettergrepen, afleidingen en samenstellingen.

In deel 7 ga je aan de slag met werkwoorden.

In deel 8 vind je de uitgebreide lijsten met weetwoorden en homofonen (woorden die gelijk klinken maar een andere schrijfwijze hebben).

In deel 9 oefen je onthoudwoorden. Je vindt er onthoudwoorden voor zwakke spellers en onthoudwoorden voor gevorderde spellers.

Deel 1

Basisvaardigheden spelling

<p>1</p> <p>Ik hoor ... Ik zeg ...</p>	<p>2</p> <p>Ik begrijp ...</p>	<p>3 HOORWOORDEN BLOKKEN</p> <p>Ik hoor ... Ik zie ...</p>	<p>4</p> <p>• — ^ </p> <p>a aa e eu aai e ee ig ui ooi i ing ie oei o oo lijk oe eeuw u uu au/ou ieuw ei/ij</p>
<p>5</p> <p>hole@dokola.dt?</p>	<p>6</p> <p>k a t</p> <p>woor den boek je</p> <p>— ^ ^</p>	<p>7 WERKWOORDEN</p> <p>Hij berijdt het paard.</p>	<p>8 WEETWOORDEN</p> <p>ei/ij of au/ou of cht/gt?</p>
<p>9 ONTHOUD- WOORDEN</p> <p>onthoudfiches</p>	<p>10 CONTROLEREN</p>	<p>11 COMPENSEREN</p> <p>hole@woordcheck.dt</p>	

STAP VOOR STAP OP WEG NAAR MINDER SPELLINGFOUTEN

1.1 Juist spellen is ...

Juist spellen is

- Veel geluk met je geheugen. Je onthoudt gemakkelijk.
Dan is dit boek niets voor jou.
- Veel oefenen. Je onthoudt wat je dikwijls schrijft.
Veel lezen. Je onthoudt wat je dikwijls ziet.
Oefen vooral de **ONTHOUDWOORDEN** en de **WERKWOORDREGELS**.
- Veel denken. Je kent de regels en past ze toe.
Veel onthouden met trucjes en regeltjes.
Oefen dan vooral de **REGELWOORDEN** en de **WEETWOORDEN**.
- Veel controleren. Je luistert goed, je denkt na, je kijkt na.
Gebruik de **STAPPENPLANNEN**.
Een **stappenplan** voorkomt fouten en helpt je fouten verbeteren.

1.1.1 Jonge spellers tot 10 jaar met spellingproblemen

Werk met het stappenplan tot stap 8. Werk vooral met de regels en tips uit boek 1.

- Oefen dikwijls op computer. Gebruik een groot lettertype.
- Activeer spellingcontrole en gebruik een spraakprogramma indien mogelijk.
- Denk samen na waarom het woord fout kan zijn.
- Maak een verschil tussen **HOORWOORDEN**, **REGELWOORDEN**, **WEETWOORDEN** en **ONTHOUDWOORDEN**.

1.1.2 Oudere spellers met spellingproblemen

Oefen alle stappen van het volledig stappenplan.
Gebruik dan het **KORT STAPPENPLAN**. De stappen zijn minder uitdrukkelijk. De prenten dienen vooral als geheugensteun bij het spellen.
Werk vooral met de regels en tips uit boek 2.

- Oefen meteen zinnen op computer.
- Activeer spellingcontrole en gebruik een spraakprogramma indien mogelijk.

- Denk samen na waarom het woord fout kan zijn.
- Maak een verschil tussen **HOORWOORDEN, REGELWOORDEN, WEETWOORDEN** en **ONTHOUDWOORDEN**. Zoek de regels in het boek op. Verwoord hoe je de regel volgende keer kan onthouden.
- COMPENSEER zoveel mogelijk met aangepaste software.

1.1.3 Hoorwoorden, regelwoorden, weetwoorden en onthoudwoorden

Hoorwoord

Schrijf wat je hoort zoals in aap, boer en kerstmarkt.

Regelwoord

Schrijf niet wat je hoort maar pas een regel toe zoals in lopen en hond.

Weetwoord

Schrijf soms wat je hoort en denk na over de volgende klanken: 'au' en 'ou', 'ei' en 'ij', 'g' en 'ch', 'vr' en 'wr'. Maak de juiste keuzes aan de hand van de prenten, de verhalen en de tips.

Onthoudwoord

Schrijf niet wat je hoort. Leer de schrijfwijze onthouden want het woord komt uit een andere taal zoals citroen, politie en computer.

1.2.1 Uitgebreid stappenplan spelling

<p>1</p> <p>Ik hoor ... Ik zeg ...</p>	<p>2</p> <p>Ik begrijp ...</p>	<p>3 HOORWOORDEN BLOKKEN</p> <p>Ik hoor ... Ik zie ...</p>	<p>4</p> <p>• — ^ a aa e eu aai e ee ig ui ooi i ing ie oei o oo lijk oe eeuw u uu au/ou ieuw ei/ij</p>
<p>5</p> <p>hole@dokola.dt?</p>	<p>6</p> <p>k a t woor den boek je — ^ ^</p>	<p>7 WERKWOORDEN</p> <p>Hij berijdt het paard.</p>	<p>8 WEETWOORDEN</p> <p>ei/ij of au/ou of cht/gt?</p>
<p>9 ONTHOU- WOORDEN</p> <p>onthoudfiches</p>	<p>10 CONTROLEREN</p>	<p>11 COMPENSEREN</p> <p>hole@woordcheck.dt</p>	

1.2.2 Kort stappenplan spelling

<p>betekenis</p>	<p>horen en zien</p>	<p>hole@dokola.dt</p> <p>ei/ij of au/ou of cht/gt?</p> <p>onthoudfiches</p> <p>problemen?</p>	<p>Hij berijdt het paard.</p> <p>controleren</p>	<p>hole@woordcheck.dt</p> <p>compenseren</p>
------------------	----------------------	---	--	--

<p>1</p> <p>Ik hoor ... Ik zeg ...</p>	<p>Om een woord juist te schrijven, moet je het woord goed horen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeg het woord na. • Luister wat je hoort. • Voel de klanken in je mond. • Kijk in de spiegel. • Leg het woord met blokken. <p><i>Zie verder boek 1 les 3 en boek 2 les 3.</i></p>
<p>2</p> <p>Ik begrijp ...</p>	<p>Een woord dat je niet kent, zul je gemakkelijker fout schrijven.</p> <p>Schrijf geen woorden die je niet begrijpt. Vraag uitleg als je het woord niet kent.</p> <p>Kun je er een foto van maken? Dan is het dikwijls een naamwoord.</p> <p>Kun je het doen? Dan is het dikwijls een werkwoord.</p>
<p>3 HOORWOORDEN</p> <p>BLOKKEN</p> <p>Ik hoor ... Ik zie ...</p>	<p>Wat je ziet of schrijft en wat je hoort is dikwijls verschillend. Juist spellen is goed kijken en vergelijken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leg wat je hoort met blokken. • Vergelijk met wat je schrijft. • Leg een ander blok waar je iets speciaal moet doen. <p>In een hoorwoord is wat je hoort en wat je ziet hetzelfde.</p>

<p>4</p> <p>• — ^ </p> <p>a aa e eu aai</p> <p>e ee ig ui ooi</p> <p>i ing ie oei</p> <p>o oo lijk oe eeuw</p> <p>u uu au/ou ieuw ei/ij</p>	<p>De klinkers in het woord bepalen dikwijls hoe je het woord schrijft.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zoek de klinkers. Vervang door gekleurde blokken. • Benoem de klinkers. Duid ze in het woord aan met het bijhorend teken. • Let op de doffe klinker en pas de ‘dokola’regels toe. <i>Zie verder boek 1 les 4, les 6 en les 7.</i>
<p>5</p> <p>hole@dokola.dt?</p>	<p>In woorden van Nederlandse oorsprong schrijf je woorden dikwijls zoals je ze hoort. We noemen ze HOORWOORDEN.</p> <p>Maar in heel wat woorden passen we regels toe. We noemen die woorden REGELWOORDEN. Gebruik bij het schrijven dit controlemiddel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ho <u>hoor</u> hoe het woord klinkt schrijf een hoofdletter • le <u>lees</u> na wat je schrijft schrijf een leesteken • do duid de doffe klinkers aan • ko zorg voor twee medeklinkers na de korte klank • la laat als het moet een klinker weg bij de lange klank • dt verleng het woord, dan hoor je -d of -t zoek het werkwoord, pas de ‘dt -regels’ toe <p><i>Zie verder boek 1 les 7 tot les 11.</i> <i>Zie verder boek 2 deel 5 en deel 6.</i></p>
<p>6</p> <p>k a t</p> <p>woor den boek je</p> <p>— ^ ^</p>	<p>Juist spellen heeft te maken met hoe woorden ontstaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korte woorden en woorddelen: schrijf klank per klank. • Lange woorden: <ul style="list-style-type: none"> - verdeel het woord in echte woorden, - scheid voorvoegsels en achtervoegsels (woordstukken), - verdeel in klankgroepen of lettergrepen. <p><i>Zie verder boek 1 les 6 en boek 2 deel 5.</i></p>

<p>7 WERKWOORDEN Hij <u>berijdt</u> het paard.</p> 	<p>Een woord staat in een zin. Goed spellen is rekening houden met alles tegelijk in de hele zin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zoek de werkwoorden. • Vervang door een vorm van lopen. • pv.: loop, loopt, lopen, liep, liepen? • vd.: gelopen? • Pas de werkwoordregels toe. • Controleer de moeilijke gevallen. <p><i>Zie verder boek 2 deel 6.</i></p>
<p>8 WEETWOORDEN</p> <p>ei/ij of au/ou of ch/g of d/t of vr/wr?</p>	<p>Gelijke klanken en toch anders geschreven. WEETWOORDEN leer je herkennen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer de woorden waarvan er het minst bestaan: 'au', 'ei', 'ch', 'd', 'vr'. Woorden die niet in deze lijsten staan, schrijf je met 'ou', 'ij', 'g', 't', 'vr'. • Bij de weetwoorden horen ook de homofonen. Ze klinken hetzelfde maar betekenen iets anders. <p><i>Zie verder boek 1 les 12 tot les 14 en boek 2 deel 7.</i></p>
<p>9 ONTHOUDWOORDEN</p> <p>onthoudfiches</p>	<p>Woorden uit andere talen schrijf je op allerlei manieren en helemaal niet zoals je ze hoort. We noemen ze ONTHOUDWOORDEN.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer de onthoudfiches: Ik hoor ... ik schrijf ... • Leg met blokken. • Verwoord wat je hoort. Kijk wat je schrijft. • Oefen de onthoudkaarten. • Gebruik het elektronisch woordenboek en spellingcontrole <p><i>Zie verder boek 2 deel 8.</i></p>
<p>10 CONTROLLEREN</p> 	<p>Goed spellen is vooral controleren.</p> <ul style="list-style-type: none"> • hole@dokola.dt • Regels toepassen. • Opzoeken wanneer je twijfelt. • Laten nalezen wat belangrijk is. <p><i>Zie verder boek 1 les 11 en boek 2 les 5.</i></p>

11 COMPENSEREN

hole@woordcheck.dt

Juist spellen gaat beter met de nieuwste snufjes.

- Controleer de spelling met **spellingcontrole**.
- Compenseer je spellingproblemen met de computer. Horen en nalezen doe je met of **voorleessoftware**.
- Hoofdletters en leestekens voeg je best zelf toe.
- Maak korte zinnen (niet meer dan 10 woorden).
- **Werkwoorden** moet je voorlopig nog zelf controleren, maar de tijd komt eraan dat je computer dat voor jou doet.
- Lange woorden die je vaak gebruikt, kun je sneller en juister typen via een programma met **woordvoorspelling**.
- Gebruik dicteersoftware om teksten van spraak naar tekst om te zetten.

1.2.4 Werkwijze om te oefenen

- 1 Luister naar het woord en zeg het hardop.
- 2 Maak een zin met het woord. Als je het woord niet begrijpt, vraag dan uitleg.
Maak een prent van het woord dat je niet kent. Schrijf er een voorbeeldzin bij.
Welke woordsoort: naamwoord, bv. naamwoord, werkwoord, restwoord?
- 3 Splits het woord.
Samengesteld? Voorvoegsel of achtervoegsel? Klankgroepen?
- 4 Leg met blokken per lettergreep. Vervang de klinkers door andere kleuren.
OF splits in lettergrepen. Onderstreep de klinkers en benoem ze met symbolen.
- 5 Zie je een doffe klank? Pas de 'dokola' regel toe.
Zie je een eindletter d? Pas de 'eind-d of eind-t-regel' toe.
- 6 Vergelijk 'ik hoor ... ik zie ...'.
- 7 Regelwoord uitbreiding? Zoek en verwoord de regel.
Weetwoord? Zoek en verwoord de weetregels.
- 8 Is het een zin? Zoek de werkwoorden. pv. op vd.? Vervang door lopen.
Pas het schema toe. Zoek de bijbehorende prent.
- 9 Onthoudwoord? Zoek en verwoord het kapstokwoord.
- 10 Controleer met spellingcontrole en spraaksoftware. Kijk na en vergelijk met het woord dat er stond.

1.3 Hardnekkige spellingproblemen

1.3.1 Compenseren

Leerlingen en volwassenen met spellingproblemen moeten veel oefenen en zien dikwijls weinig resultaat.

Voor wie veel fouten blijft schrijven, is compenseren absoluut nodig.

Hoe compenseer je?

- Je maakt een eigen lijst met 'twijfelgevallen'.
- Je houdt 'Als Spelling een Kwelling is' in de buurt.
- Je laat belangrijke brieven en documenten nalezen.
- Je gebruikt technologische hulpmiddelen.

1.3.2 Technologische hulpmiddelen

• **Spraaksoftware**

Tekst naar spraak: programma's die toelaten te horen wat je schrijft.

Op die manier controleer je beter wat er staat. Nadien moet je wel nog spellingcontrole gebruiken en de spellingregels toepassen.

Spraak naar tekst: programma's die opschrijven wat je dicteert. Op die manier kan je schrijven wat je wenst zonder dat je spellingproblemen je weerhouden om te schrijven. Nadien moet je nog wel spellingcontrole gebruiken en de spellingregels toepassen.

• **Spellingcontrole en grammaticacontrole**

Gebruik deze programma's zowel om te oefenen als om te schrijven.

Maak er een gewoonte van deze opties altijd actief te maken. Leer werken met de verschillende talen.

• **Woordvoorspelling**

Deze software voorspelt wat je zult schrijven. Je schrijft één of meerdere letters en je ziet een hele reeks woorden waaruit je kunt kiezen.

• **Elektronische woordenboeken**

Elektronische woordenboeken helpen je snel woorden op te zoeken en te vertalen. Er zijn verklarende en vertalende woordenboeken.

• **Knippen en plakken**

Scan in als je lange teksten nodig hebt.

Kopieer en plak om tijd te winnen en fouten te vermijden.

• **Blijf op de hoogte!**

Er komen steeds nieuwe producten op de markt die het spellen gemakkelijker maken. Blijf op de hoogte en informeer.

Leerlingen met hardnekkige spellingproblemen hebben nood aan een individuele leerlijn met eigen doelstellingen.

Blijven oefenen heeft zin. Blijven falen is zinloos.

Algemene principes bij de aanpak

Voor de leerling

- Werk **toekomstgericht**: leer zo snel mogelijk werken met compenserende hulpmiddelen. Concentreer de oefeningen op vaardigheden die je als volwassene nodig hebt. Leren typen is uiterst zinvol.
- Werk **doelgericht**: stel haalbare doelen en oefen tot die doelen bereikt zijn. **Succesgevoel** is belangrijk.
- Leer de hulpmiddelen zelfstandig gebruiken.

Voor de coach

- Maak de hulpfiches beschikbaar maar doe niets in de plaats van de leerling.
- Geef voldoende tijd.
- Beperk het aantal regels en het aantal woorden.

Stap 1 Ik schrijf wat ik hoor.

- Oefen hoorwoorden en zinnen met enkel hoorwoorden tot de leerling dit foutloos kan.
- Leg de woorden en zinnen steeds met blokken.
- Schakel de computer in: laat door middel van spellingcontrole de fouten aanduiden en zoek samen wat je hoort; gebruik een voorleesprogramma en luister samen wat je hoort.

Stap 2 Regelwoorden: hole@dokola.dt

- Oefen de regels in tweelettergrepige en meerlettergrepige woorden. Gebruik de zinnen waarbij de andere woorden hoorwoorden zijn.
- Oefen met de blokken en laat de doffe klank springen.
- Schakel de computer in.

Stap 3 Regelwoorden: werkwoorden

- Leer de stappenplannen gebruiken. Vervang het werkwoord steeds door lopen.
- Laat de oplossingschema's steeds gebruiken.
- Oefen meteen in zinnen waarbij de andere woorden enkel hoorwoorden of 'dokola'woorden zijn.

Stap 4 Weetwoorden

- Maak onthoudfiches voor weetwoorden: au/ou, ei/ij, g/ch. Laat de leerling de fiches altijd raadplegen. Op deze fiches mag de leerling een eigen 'lastige woorden' lijst aanleggen.
- Leer de optie homofonen gebruiken met voorleessoftware.

Stap 5 Onthoudwoorden

- Leer enkel de onthoudfiche met een beperkte lijst onthoudwoorden.
- Gebruik altijd spellingcontrole.

Is spelling een kwelling voor je kind, leerling of zorgleerling met dyslexie of dysorthografie? Zoek je als ouder voor je kind een gestructureerd en verrijkend spellingaanbod? Wil je de aanpak van spelling op school optimaliseren voor alle kinderen of enkel voor de zorgleerlingen? Wil je als logopedist, remedial teacher of zorgbegeleider een orthodidactische basis die differentiatie mogelijk maakt? Heb je als volwassene nood aan meer houvast bij de alledaagse spelling?

Als Spelling een Kwelling is (ASKI) is al meer dan 20 jaar hét standaardwerk om succesvol te werken aan spelling. Anny Cooreman, Marleen Bringmans en het Eureka-team zijn dé experts in leerprocessen en de aanpak van leerstoornissen. *ASKI* biedt effectieve stappenplannen, goed gekozen voorbeelden en handige lijstjes. De multisensoriële blokkenmethode is een echte eye-opener voor al wie kinderen met spellingsproblemen succesvol en motiverend wil remediëren. *ASKI* is een onmisbaar basisboek in de lerarenopleiding. Het biedt inzicht in de strategieën om spelling te verwerven met oog voor differentiatie.

Door de hoge succesgraad en de speelse aanpak van de methode verhoogt de motivatie van je kind, leerling, team van begeleiders of studenten. De methode heeft zijn effect bewezen bij kinderen met én zonder ernstige leerstoornissen.

Spellen met succes biedt technieken die spelling hanteerbaar maken voor leerlingen vanaf 10 jaar. Hoorwoorden, regelwoorden, werkwoordspelling, weetwoorden en onthoudwoorden met elk een succesvolle aanpak, zelfs bij hardnekkige problemen. Elk stappenplan kan je blijven gebruiken. De schema's zijn overzichtelijk. De multi-sensoriële aanpak met de blokkenmethode en hole@woordcheck.dt vermindert snel het aantal fouten. Naast remediëring is er ook expliciete aandacht voor compenseren via computer.

Anny Cooreman en **Marleen Bringmans** zijn respectievelijk pedagoge en psychologe van opleiding. Zij hebben de succesvolle methodieken van Eureka Leuven samen ontwikkeld. Eureka Onderwijs biedt intensief en innovatief onderwijs aan voor leerlingen met normale begaafdheid en ernstige leerstoornissen.

Spellen met succes is het vervolg op het boek *Spelend spellen* voor kinderen jonger dan 10 jaar.

